Mestna knjižnica Ljubljana

Načrt nakupa knjižničnega gradiva

izsek iz Programa dela MKL za leto 2022

4.1 Pridobivanje, bibliografska obdelava in zaščita knjižničnega gradiva

Strateške usmeritve

- Dopolnjevanje knjižnične zbirke z relevantnimi novostmi založniške produkcije po kriterijih nabavne politike knjižnice in v obsegu, kot ga določajo pogoji za izvajanje knjižnične dejavnosti ter strokovna priporočila in standardi.
- Zagotavljanje aktualnosti knjižnične zbirke, posebna pozornost namenjena vsebinam dostopnim na daljavo.
- Izgradnja posebnih zbirk je odziv na potrebe uporabnikov in drugih deležnikov v okolju knjižnice.

Pri tem sledi normativom iz standardov in strokovnih priporočil za to področje:

- Zakon o knjižničarstvu (Uradni list RS št. 87/01 in 96/02).
- Pravilnik o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (Uradni list RS št. 73/03).
- Pravilnik o osrednjih območnih knjižnicah (Uradni list RS št. 88/03).
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (2018-2028).
- Manifest o splošnih knjižnicah (1994). Knjižničarske novice (5) 3. Priloga.
- Strateški načrt Mestne knjižnice Ljubljana za obdobje 2022–2026 (SN MKL)

Strateški cilji in aktivnosti za leto 2022

- Izvajanje izbora in nakupa izbrane založniške produkcije, primerne za splošno knjižnico, v skladu s Pravilnikom o upravljanju knjižnične zbirke v MKL (SP A.1, Strateške usmeritve).
- Vzdrževanje aktualne knjižnične zbirke za prebivalce Mestne občine Ljubljana in širšega območja z vsebinami, ki odražajo potrebe okolja knjižnice, z evalvacijo uporabe knjižničnega gradiva ter izločanjem zastarelih vsebin knjižnične zbirke (SP A.1, cilj 1: Aktualna in učinkovita knjižnična zbirka).
- Priprava strokovnih pobud in razvijanje bralnih projektov in z branjem povezanih dejavnosti za razvoj bralne kulture in vseživljenjskega učenja (SP A.1, cilj 2: Branje vedno in povsod).
- Zbiranje, obdelovanje, hramba in posredovane gradiva in informacij o lokalni skupnosti za ohranjanje lokalne dediščine (SP A.3, cilj 2: Dostopnost domoznanskih vsebin).
- Pridobivanje obveznih izvodov v okviru posebnih nalog OOK glede zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in zagotavljanja vsebin, dostopnih na daljavo (SP A.1, Strateške usmeritve).
- Oblikovanje posebne zbirke za Knjižnico Rog (kreativne industrije);
- Strokovna obdelava gradiva in vzdrževanje kataloga COBISS za zagotavljanje kakovostne informacije o zbirki.

Pričakovani učinki

- Dostopnost vse relevantne slovenske založniške produkcije uporabnikom knjižnice.
- Razvoj knjižničnih zbirk v krajevnih knjižnicah, ki bodo usklajene z značilnostmi okolja, in s tem bolj učinkovita izraba knjižničnega gradiva vsake posamezne krajevne knjižnice.
- Boljša dostopnost aktualnega gradiva za uporabnike in bolj učinkovita razporeditev knjižničnega gradiva v mreži knjižnic.

- Boljša izraba prostorov v mreži knjižnic MKL.
- Oblikovanje programov za razvoj bralne kulture na način, ki ustreza posameznim ciljnim skupinam in omogoča njihovo aktivno sodelovanje.
- Informacijska učinkovitost kataloga tako za uporabnike kot informatorje – zadovoljstvo uporabnikov.

Kazalniki uspešnosti
- Stanje knjižnične zbirke glede na normativ
- Prirast knjižnične zbirke glede na normativ
- Število aktivnih članov
- Izposoja gradiva na dom

Služba za pridobivanje in bibliografsko obdelavo knjižničnega gradiva

Izbor za nakup novega knjižničnega gradiva izvaja Služba za pridobivanje in bibliografsko obdelavo knjižničnega gradiva (SPOK) po kriterijih nabavne politike knjižnice z rednim pregledovanjem novosti v založniški produkciji.

Služba prav tako ureja novo gradivo iz obveznega izvoda, ki ga knjižnica pridobi po Zakonu o obveznem izvodu. Določa umestitev tega gradiva v mreži MKL in upošteva prirast obveznega izvoda pri nakupu novega gradiva.

Služba ureja prirast darov bralcev in drugih deležnikov, ki jih pristojni knjižničarji odberejo za knjižnično zbirko.

Služba bo zagotovila standardizirano bibliografsko obdelavo v letu 2022 pridobljenega knjižničnega gradiva v elektronskem katalogu COBISS. Glede na načrtovan prirast bo katalogizacija obsegala:
- kreiranje okrog 4.500 novih zapisov za različne tipe gradiva,
- kreiranje okrog 1.500 novih zapisov v normativni bazi podatkov CONOR.SI.

Za vse pridobljene enote knjižničnega gradiva bo služba zagotovila ustrezno zaščito in opremo novega gradiva za potrebe izposoje – predvidoma 68.183 enot vsega prirasta (61.984 enot z nakupom; 1.800 enot obveznega izvoda; z darovi bralcev in zamenjavami).

V okviru službe bomo izvajali tudi preverjanje kakovosti zapisov v lokalni bibliografsko-kataložni bazi podatkov.

Služba bo pri vseh procesih upravljanja s knjižnično zbirko sodelovala s knjižnicami v mreži MKL. Tako pri izboru novega knjižničnega gradiva, kot pri odpisu zastarelega gradiva, urejanju postavitvenega sistema za prosti pristop, načrtovanju novih zbirk ipd. Služba bo aktivno sodelovala tudi pri izvajanju inventur knjižničnega gradiva, načrtovane v letu 2021 in so v obdobju 2021–2025 prilagojene uvajanju izposoje z RFID tehnologijo.

Služba je nosilec projekta skupne nabave in obdelave v splošnih knjižnicah. V letu 2022 predvidevamo povečanje obsega skupne nabave z Mestno knjižnico Grosuplje kot posledico prve nadgradnje sistema COBISS s programsko podporo skupnega naročanja gradiva – cilj je skupno naročanje vsega prirasta obeh knjižnic, ki bo realiziran s polno podporo v sistemu COBISS.

Prirast knjižničnega gradiva – načrtovan obseg in dostopnost v letu 2022
Obseg pridobivanja novega knjižničnega gradiva po Zakonu o knjižničarstvu načrtujemo na podlagi števila prebivalcev na območju knjižnice. Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice predvidevajo, da letni prirast knjižnega gradiva obsega najmanj 250 novih enot na 1.000 prebivalcev.

Na podlagi načrtov financiranja gradiva s strani Ministrstva za kulturo, s strani Mestne občine Ljubljana in primestnih občin, kjer MKL izvaja knjižnično dejavnost, za leto 2022 načrtujemo nakup 61.984 enot novega knjižničnega gradiva, s čimer dosežemo 150 enot gradiva na 1.000 prebivalcev. Poleg tega načrtujemo prirast z obveznim izvodom – predvidoma 1.800 enot – in prirast z darovi bralcev – skupno torej prirast z vsemi načini nabave v obsegu 68.183 enot. Tako dosežemo prirast slabih 175 enot gradiva na 1.000 prebivalcev.

Na podlagi Strokovnih priporočil knjižnica pri izboru gradiva načrtuje prirast, ki bo v knjižnični zbirki zagotavljal 50 % naslovov strokovnega in 50 % naslovov leposlovnega gradiva. Prav tako knjižnica pri izboru upošteva potrebe gradiva za otroke in mladino in zanje načrtuje prirast, ki bo v zbirki zagotavljal 25 % naslovov gradiva za otroke in mladino.

Knjižnica pri izboru novega gradiva upošteva specifičnost okolja posamezne krajevne knjižnice in potrebe njenih uporabnikov. Za te planiramo tudi prirast v posebnih zbirkah - v letu 2022 bo knjižnica z ustreznim izborom dopolnjevala šestnajst posebnih tematskih zbirk:

- arhiv slovenske mladinske produkcije za študijske namene in razvoj promocije branja, bralne kulture in informacijske pismenosti pri mladih v Pionirski – CMKK;
- književna didaktika – zbirka za podporo razvijanja književne kulture pri otrocih;
- zbirka gradiva za etnične skupine na področju knjižnice;
- Hiša svetov – z gradivom s področja človekovih pravic, varovanja ogroženih družbenih skupin, odgovornega ravnanja z naravnimi dobrinami in problemov globalizacije;
- kotiček za starše – z gradivom za vprašanja vzgoje in starševstva;
- pravljična soba – z zbirko tujih nagrajenih ali nominiranih del za otroke;
- samostojni popotnik – z izbranim gradivom za zahtevne turiste na temo odgovornega turizma;
- zbirka vseživljenjskega učenja – z izbranim gradivom za permanentno izobraževanje odraslih;
- srednješolski učbeniki – zbirka za potrebe pridobivanja srednješolske izobrazbe izven rednih oblik formalnega srednješolskega izobraževanja;
- knjige za slabovidne, večji tisk – z gradivom za slabovidne;
- zbirka Okno Kitajske – namenjena kitajsko govorečim uporabnikom ter tistim, ki jih poslovno ali drugače zanima Kitajska;
- šahovski kotiček;
- konjeniška zbirka;
- kinološka zbirka;
- posebna zbirka planinske in gorniške literature;
- zbirka kakovostnih virov o zdravju, zdravilih in zdravem načinu življenja za izboljšanje zdravstvene pismenosti.

Ker bo MKL 2023 v Centru Rog odprla knjižnico, specializirano za tematike moderne umetnosti, arhitekture in oblikovanja ter kreativnih industrij (tekstil, kovine, usnje itd.), načrtujemo v letu 2022 povečan obseg nakupa s teh področij za vzpostavitev temeljne zbirke v obsegu 200 enot monografij in 10 naslovov periodike.

V sodelovanju z Varuhom človekovih pravic Republike Slovenije načrtujemo vzpostavitev posebne zbirke v Knjižnici Bežigrad, ki bo združevala obstoječe knjižnično gradivo s področja varstva človekovih pravic, ter gradivo, ki ga bo knjižnici daroval Varuh.

Dostop do elektronskih virov:
MKL bo v letu 2022 zagotovila dostop do elektronskih virov informacij: uporabnikom knjižnice omogoča spletni dostop do petih podatkovnih zbirk in zbirke 7.000 elektronskih časopisov in revij.
Posebno pozornost bo posvečala ponudbi e-knjig v sistemu Biblos in e-zvočnih knjig v sistemu Audibook, ki nudita elektronsko gradivo na daljavo v slovenskem jeziku.

Platformi omogočata knjižnici pri izboru in naročanju e-gradiva sprotno odzivanje na povpraševanje uporabnikov, ki ga spremljamo praktično vsakodnevno.
Načrtujemo, da bo v letu 2022 uporabnikom na voljo 4.200 naslovov e-monografij.

Drugo neknjižno gradivo:
Knjižnica načrtuje nakup do 15 % enot neknjižnega gradiva v sorazmerju z ostalimi vrstami gradiva. Od tega največ izdaj filma in glasbe, pri čemer knjižnica fizične nosilce zamenjuje s ponudbo spletno dostopnih virov.

Serijske publikacije:
Knjižnica bo v letu 2022 zagotavljala uporabo 1.000 naslovov serijskih publikacij, ki jih pregledujemo glede na aktualnost in morebitne ustreznejše nove naslove na tržišču.

Potujoča knjižnica:
Knjižnica načrtuje za uporabnike postajališč Potujoče knjižnice 1.200 enot novega knjižničnega gradiva. Od tega 600 enot iz sredstev Ministrstva za kulturo in 600 enot iz sredstev občin s postajališči Potujoče knjižnice.

Delež občin za Potujočo knjižnico je določen glede na število prebivalcev v občinah s postajališči bibliobusa:

Občine	Prebivalci	Št. enot	EUR	Delež
Brezovica	12.785	21	444 €	3,45%
Dobrova - Polhov Gradec	7.843	13	272 €	2,12%
Dol pri Ljubljani	6.378	10	221 €	1,72%
Horjul	2.985	5	104 €	0,81%
Ig	7.656	12	266 €	2,07%
Ljubljana	294.464	478	10.216 €	79,57%
Škofljica	11.657	19	404 €	3,15%
Velike Lašče	4.520	7	157 €	1,22%
Vodice	4.983	8	173 €	1,35%
Medvode	16.811	27	583 €	4,54%
SKUPAJ	**370.082**	**600**	**12.840**	**100,00%**

**podatki o prebivalstvu stanje 01. 01. 2021 (SURS)*

4.1.1 Predviden nakup novih enot knjižničnega gradiva (po zvrsteh)

Načrtovan obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva po zvrsteh

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
51.670	8.298	2.016	61.984

Načrtovan obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva na območju Mestne občine Ljubljana

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
42.875	7.022	1.682	51.579

Načrtovan obseg nakupa novih enot knjižničnega gradiva na območju primestnih občin

Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ

8.795	1.276	334	10.405

Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh: stroka / leposlovje

Stroka	Leposlovje	Skupaj
3.100	3.100	6.200

Načrtovan obseg nakupa naslovov po zvrsteh: mladina / odrasli

Odrasli	Mladina	Skupaj
4.650	1.550	6.200

Načrt razporeditve gradiva v knjižnični mreži

IZVODI	Knjižno gradivo	Neknjižno gradivo	Serijske publikacije	SKUPAJ
Knjižnica Bežigrad	5.098	999	157	6.254
Knjižnica Črnuče	1.224	245	36	1.505
Knjižnica dr. France Škerl	1.006	269	35	1.310
Knjižnica Glinškova ploščad	963	188	32	1.183
Knjižnica Savsko naselje	763	144	28	935
Knjižnica Jožeta Mazovca	3.282	757	120	4.159
Knjižnica Fužine	1.312	150	70	1.532
Knjižnica Jarše	752	19	38	809
Knjižnica Polje	1.734	266	90	2.090
Knjižnica Zadvor	596	69	30	695
Knjižnica Zalog	733	87	41	861
Knjižnica Otona Župančiča	7.782	1.237	269	9.288
Knjižnica Nove Poljane	266	127	8	401
Knjižnica Poljane	679	19	21	719
Knjižnica Prežihov Voranc	4.569	708	171	5.448
Knjižnica Grba	1.635	270	64	1.969
Knjižnica Rudnik	1.476	233	75	1.784
Knjižnica Šiška	5.776	817	172	6.765
Knjižnica Gameljne	935	82	30	1.047
Knjižnica Šentvid	1.462	324	77	1.863
Slovanska knjižnica	832	12	118	962
SKUPAJ MOL	42.875	7.022	1.682	51.579
Knjižnica Brezovica	1002	175	30	1.207
Knjižnica Notranje Gorice	46	13	1	60
Knjižnica Podpeč	414	94	27	535
Knjižnica Rakitna	60	14	0	74
SKUPAJ Brezovica	1522	296	58	1.876
Knjižnica Dobrova	784	145	40	969
Knjižnica Polhov Gradec	90	20	0	110

Knjižnica Šentjošt	54	18	0	72
SKUPAJ Dobrova Polhov Gradec	928	183	40	1.151
Knjižnica Frana Levstika	592	73	42	707
Knjižnica Rob	51	12	0	63
SKUPAJ Velike Lašče	643	85	42	770
Knjižnica Horjul	374	51	22	447
Knjižnica Ig	997	153	46	1.196
Knjižnica Škofljica	1.456	184	71	1.711
Knjižnica Vodice	708	14	17	739
Potujoča knjižnica	1.045	131	5	1.181
Knjižnica Jurij Vega – Dol pri Ljubljani	1.122	179	33	1.334
SKUPAJ	**51.670**	**8.298**	**2.016**	**61.984**

4.1.2 Sredstva za nakup knjižničnega gradiva

Pričakovana sredstva in delež ministrstva	353.300 €
Pričakovana sredstva in delež Mestne občine Ljubljana	812.000 €
Pričakovana sredstva in delež primestnih občin	124.183 €
Lastna sredstva:	15.000 €
SKUPAJ:	1.304.483 €